

Во Скопје веќе стана традиционална манифестацијата "Швајцарска калдрма", која се одржува на просторот на улицата "Максим Горки" во центарот на градот. Тоа е исклучителна можност за запознавање на швајцарската и на македонската култура, за осознавање на традициите, но и современите погледи на светот. Следејќи ја оваа манифестација, која најверојатно ќе се одржи и годинава, ненаметливо се поставува прашањето - а што правиме ние со нашата, скопската калдрма?

Апсурдно, но вистинито - колку што повеќе зборуваме за калдрмата, таа како сè повеќе да исчезнува од градот. Калдрмата - тоа сме ние, тоа е нашата традиција, минато но и сегашност, во зависност од тоа колку ќе умееме да ја зачуваме традицијата и да ја вметнеме во македонската современост. Калдрмата е универзална, таа ги зборува сите јазици, што го потврдува и традицијата на светските градови, кои посебно го чуваат духот на улицата, на старото и на новото.

Во контекст на ова треба да се каже дека дури и на улицата каде што се одржува манифестацијата "Швајцарска калдрма" - нема калдрма, таа е асфалтирана. Калдрмата сè повеќе исчезнува од градот, нејзини мали "оази" има во некои скопски маала од едноставна причина што низ целиот град безми-

лосно ја корневме и ја вадеме каде што ќе стигнеме. На своевиден начин тоа го обезличуваше Скопје, а ова како да стана практика и во другите градови во државата. Никако да сфатиме дека калдрмата воопшто не ни пречи за да го осовремениме урбаното, напротив, таа само може да придонесе на новото да му се да-

де повеќе шарм и душа, докажувајќи дека не сме дрво без корен и дека треба да опстане сè она што е убаво од нашето минато. А тоа да се вклопи и да се обедини во новото.

Најмногу калдрма има во Старата скопска чаршија, која е поставена по скопскиот земјотрес во 1963 година. Но, таа на автентичен начин го отсли-

кува старото, иако Чаршијата веќе одамна не е тоа што некогаш беше, малубројни сè тие кои ја посетуваат. Која е причината за тоа? Вината за тоа е во нас самите, во нашата негрижа. Всушност, и во овој сегмент како политиката, односно евтината политизација, да проголта сè. Со години за Чаршијата не е направен ни-

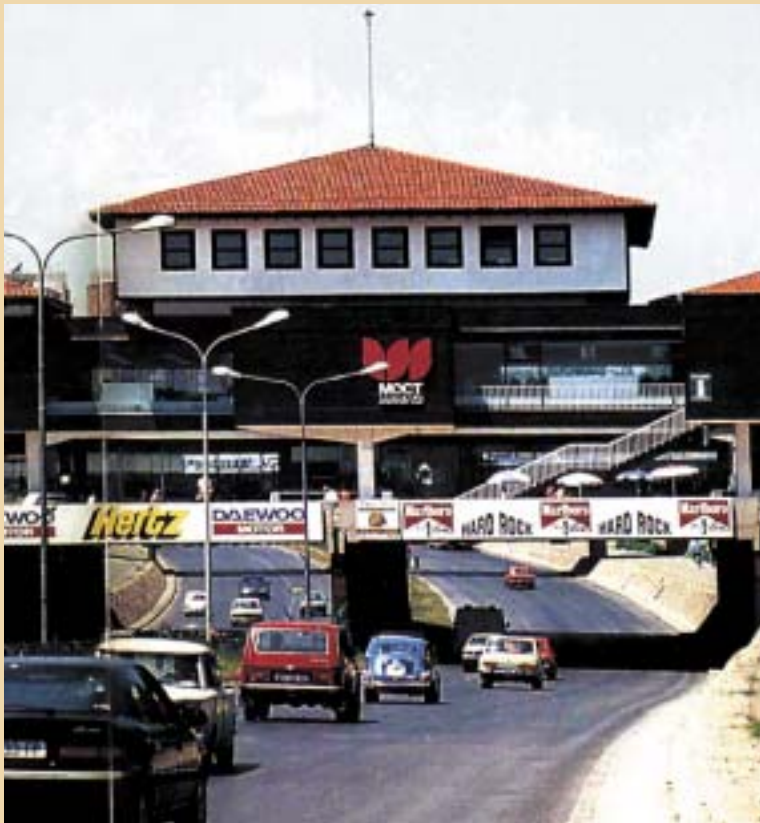
НОВИОТ АРТ БАЗАР ТРЕБА ДА ЈА НАПРАВИ ПОАТРАКТИВНА СКОПСКАТА СТАРА ЧАРШИЈА

КАЛДРМАТА И ЗАНАОТЕТЕ СЕ УНИВЕРЗАЛЕН ДЕЛ ОД ТРАДИЦИЈАТА

И ЗБОРУВА СИТЕ ЈАЗИЦИ

ВО ЧАРШИЈАТА НЕМА АКТИВНОСТИ, ПОТРЕБНИ СЕ ПОВЕЌЕ МАНИФЕСТАЦИИ И СОДРЖИНИ

каков концепт ниту, пак, се преземени напори во неа да се вложи посериозно. А сакаме таа да заживее и да го врати некогашниот сјај, односно најновите иницијативи околу ревитализацијата на Старата чаршија да се вклопат во нејзиниот некогашен изглед.

Невозможно е сосема да се врати и да заживее некогашната слика, но тоа може да се направи со некои делови, при што тоа ќе се комбинира со новиот, современ дух на занаетите и уметностите.

Чаршијата е благороден простор кој целосно може да се искористи за најразлични манифестации само доколку покажеме малку инвенција. Чаршиската калдрма би можело да биде место каде што ќе се организира манифестација во чест на некој празник на занаетите, на старите есна-

фи, на пазарите, на трговијата, на соживотот. Зошто таму да не се организира ден на книгата под отворено, при што предност ќе ѝ се даде на старата литература, посветена на градот и занаетите? Постои огромна колекција на стари фотографии, од приватни до музејски.

Во Македонија се организираат празници, фестивали посветени на виното, на пивото, на специјалитетите, на фолклорот. Токму Чаршијата може да биде новиот дом на некоја од нив, наместо да зјае осамена и пуста.

Еве, со најновата иницијатива и неодамнешната донаторска конференција, Светска банка ќе го поддржи проектот Арт базар, што веќе претставува почеток на возобновувањето на Чаршијата.

Може да се забележи дека некои од највредните умет-

нички дела во современата ликовна уметност се насликани токму во овој дел од градот. Уметниците Коџоман, Мартиноски, Личеноски, Пандилов, Владимирски, Шојлев, Ивановски и многу други ни оставија дела во кои е забележана некогашната слика на Чаршијата и на старо Скопје. Тоа е мината слика на едни одамна минати времиња, затоа што денес навистина не може да се забележи како некој твори покрај штафелајот.

Препорачливо е во неа да се организира и некоја ликовна колонија, затоа што тоа ќе претставува можност да се

создаде богатство со голема уметничка вредност. Услови за тоа постојат, од просторот кај новиот хотел "Арка", па сè до извонредниот питоресктен и традиционален амбиент.

Пред сè, треба да се има предвид уметничкиот и културниот аспект кон кого ќе бидат прилагодени и одредени економски аспекти. Да се надеваме дека нешто навистина ќе се направи. Да ја искористиме предноста на нашето минато кое ги зборува сите јазици.

